

ანაკლიის პორტი და მისი გავლენა საქართველოს გეოპოლიტიკაზე

DOI: <https://doi.org/10.52340/splogos.2025.02.23>

ლაშა შავაძე

პოლიტიკის მეცნიერების სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამის

დოქტორანტი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

Lasha.shavadze@ciu.edu.ge

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-8515-5631>

თამარ კიკნაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი

tamara_kiknadze@yahoo.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-1071-6490>

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომი შეისწავლის ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის პროექტის გეოპოლიტიკურ მნიშვნელობას საქართველოსთვის. კვლევა აანალიზებს პროექტის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სტრატეგიულ ასპექტებს და იკვლევს წამყვანი საერთაშორისო აქტორების - ამერიკის შეერთებული შტატების, რუსეთისა და ჩინეთის ინტერესებს. ნაშრომი ასევე აფასებს პროექტის დადებით და უარყოფით მხარეებს, მის პოტენციურ გავლენას საქართველოს სატრანსპორტო და ლოჯისტიკურ პოტენციალზე. კვლევის შედეგები მიუთითებს, რომ ანაკლიის პორტი წარმოადგენს არა მხოლოდ ეკონომიკურ აქტივს, არამედ მნიშვნელოვან გეოპოლიტიკურ ინსტრუმენტს, რომელმაც შეიძლება გარდამტეხი როლი ითამაშოს საქართველოს რეგიონული პოზიციის გაძლიერებაში.

საკვანძო სიტყვები: ანაკლიის პორტი, გეოპოლიტიკა, სარტყელი და გზის ინიციატივა, ენერგო უსაფრთხოება, რეგიონული განვითარება

Anaklia Port and its Impact on Georgia's Geopolitics

Lasha Shavadze

PhD Student in the Political Science Doctoral Program

Caucasus International University

Lasha.shavadze@ciu.edu.ge

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-8515-5631>

Tamar Kiknadze

Professor, Georgian Technical University

tamara_kiknadze@yahoo.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-1071-6490>

Abstract

The paper examines the geopolitical significance of the Anaklia Deep-Sea Port project for Georgia. The research analyzes the economic, political, and strategic aspects of the project and explores how the interests of leading international actors, such as the United States, Russia, and China, intersect in the port's development process. The study also assesses the project's current status, its advantages and disadvantages, as well as its potential impact on Georgia's transportation and logistics capabilities. Employing a theoretical framework that draws on critical geopolitics, regional security complex theory, spheres of influence concepts, and energy security paradigms, the research demonstrates that the Anaklia Port represents not merely an economic asset but a significant geopolitical instrument that could play a transformative role in strengthening Georgia's regional position. The findings indicate that while the port offers substantial opportunities for enhancing Georgia's economic independence and strategic importance, it also creates new challenges as the country must balance relations between competing global powers with divergent interests in the South Caucasus region.

Keywords: Anaklia Port, geopolitics, Belt and Road Initiative, energy security, regional development

შესავალი

ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტი არის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტი საქართველოში²⁸⁹, რომელიც ქვეყნის სატრანსპორტო და ლოჯისტიკური პოტენციალის ზრდას ემსახურება. აღნიშნული პროექტი საქართველოს შესაძლებლობას აძლევს გაძლიერდეს, როგორც რეგიონული სატრანსპორტო ჰაბი და გაიზარდოს მისი სტრატეგიული როლი ევრაზიის საერთაშორისო ვაჭრობაში. პორტის განვითარება განიხილება არა მხოლოდ ეკონომიკური თვალსაზრისით, არამედ, როგორც საქართველოს პოლიტიკური დამოუკიდებლობისა და ენერგოუსაფრთხოების განმტკიცების მნიშვნელოვანი ფაქტორი.

ანაკლიის პორტის მშენებლობა მნიშვნელოვანია, როგორც რეგიონული, ისე გლობალური ძალებისთვის, რაც განპირობებულია მისი ხელსაყრელი მდებარეობით. პროექტი განიხილება, როგორც ალტერნატიული სავაჭრო მარშრუტი, რომელიც აძლიერებს საქართველოს ურთიერთობებს დასავლეთთან. ამავე დროს, ანაკლიის პორტი არის ერთ-ერთი იმ საკვანძო ინფრასტრუქტურული პროექტთაგანი, რომლის გარშემოც სხვადასხვა საერთაშორისო ძალების, ამერიკის შეერთებული შტატების, რუსეთისა და ჩინეთის ინტერესები იკვეთება.

წინამდებარე კვლევის მიზანია, გაანალიზოს ანაკლიის პორტის მნიშვნელობა საქართველოს გეოპოლიტიკური პოზიციისთვის, შეისწავლოს საერთაშორისო ძალთა ინტერესები ამ პროექტის მიმართ და შეაფასოს მისი პოტენციური გავლენა რეგიონულ ძალთა ბალანსსა და ენერგოუსაფრთხოებაზე.

კვლევის ფარგლებში გაანალიზებულია როგორც პირველადი წყაროები (ოფიციალური დოკუმენტები, სამთავრობო განცხადებები), ისე მეორადი წყაროები (აკადემიური პუბლიკაციები, ანალიტიკური ანგარიშები, საერთაშორისო მედია). ჩატარდა მთავარი საერთაშორისო აქტორების (აშშ, რუსეთი, ჩინეთი) ოფიციალური განცხადებებისა და პოლიტიკური დოკუმენტების კონტენტ-ანალიზი, რათა გამოვლენილიყო მათი პოზიციები ანაკლიის პორტის მიმართ.

თეორიული ჩარჩოს თვალსაზრისით, კვლევა ეყრდნობა **კრიტიკულ გეოპოლიტიკას** - რომელიც განიხილავს სივრცის, ტერიტორიისა და რესურსების გამოყენებას პოლიტიკური ძალაუფლების პერსპექტივიდან. ო. თოთეილის და ჯ. ენიუს მიხედვით, ინფრასტრუქტურული პროექტები წარმოადგენს არა მხოლოდ

²⁸⁹ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო. (2024). ანაკლიის პორტის განვითარების სტრატეგია.

ეკონომიკურ წამოწყებებს, არამედ გეოპოლიტიკური დისკურსის ნაწილს²⁹⁰. ამ ჩარჩოს ფარგლებში, ანაკლიის პორტი წარმოადგენს არა მხოლოდ ფიზიკურ ინფრასტრუქტურას, არამედ გეოპოლიტიკური ძალაუფლების ინსტრუმენტს. **რეგიონული უსაფრთხოების კომპლექსის თეორიას** (ბ. ბუზანი და ო. ვევერი) - რომელიც ხაზს უსვამს უსაფრთხოების ურთიერთდამოკიდებულებას რეგიონულ კონტექსტში. ბუზანის მიხედვით, სამხრეთ კავკასია წარმოადგენს უსაფრთხოების ქვეკომპლექსს, სადაც სახელმწიფოთა უსაფრთხოება მჭიდროდაა დაკავშირებული²⁹¹. ანაკლიის პორტი, ამ თეორიის ჭრილში, შეიძლება განხილულ იქნას, როგორც რეგიონული უსაფრთხოების კომპლექსის დინამიკაზე მოქმედი ფაქტორი. **გავლენის სფეროების კონცეფციას** - რომელიც შეისწავლის დიდი ძალების მცდელობებს, დაამყარონ კონტროლი გარკვეულ გეოგრაფიულ არეალებზე. ს.ჯონსონისა და ს.საიმონის კვლევის თანახმად, პოსტ-საბჭოთა სივრცეში ინფრასტრუქტურული პროექტები ხშირად ხდება დიდი ძალების მეტოქეობის არენა²⁹². ანაკლიის პორტი განიხილება, როგორც კონკურენციის ობიექტი სხვადასხვა საერთაშორისო აქტორებს შორის. **ენერგეტიკული უსაფრთხოების პარადიგმას** - რომელიც ხაზს უსვამს ენერგორესურსების ტრანსპორტირების უსაფრთხოების მნიშვნელობას სახელმწიფოთა ეროვნული ინტერესებისთვის. დ. იერგინის მიხედვით, ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურა წარმოადგენს არა მხოლოდ ეკონომიკურ აქტივს, არამედ სტრატეგიულ რესურსს²⁹³. ანაკლიის პორტი განიხილება როგორც პოტენციური ენერგეტიკული დერეფანი, რომელიც ამცირებს რეგიონის დამოკიდებულებას რუსეთზე.

ზემოაღნიშნული თეორიული ჩარჩო საშუალებას გვაძლევს კომპლექსურად გავანალიზოთ ანაკლიის პორტის პროექტის გეოპოლიტიკური მნიშვნელობა და მისი გავლენა საქართველოს საგარეო პოლიტიკურ პოზიციონირებაზე.

ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის სამხრეთ კავკასია მნიშვნელოვან გეოპოლიტიკურ რეგიონს წარმოადგენს, რადგან ეს რეგიონი კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ენერგეტიკული უსაფრთხოების, ვაჭრობისა და რუსეთის გავლენის შეკავების თვალსაზრისით. ამერიკის საგარეო პოლიტიკის კვლევის ინსტიტუტის

²⁹⁰ Agnew, J., & Ó Tuathail, G. (1992). "Geopolitics and discourse: Practical geopolitical reasoning in American foreign policy." *Political Geography*, 11(2), 190-204.

²⁹¹ Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. Lynne Rienner Publishers.

²⁹² Johnson, C., & Simon, S. (2021). "Infrastructure and competing geopolitical visions in post-Soviet space." *Eurasian Geography and Economics*, 62(4), 365-380.

²⁹³ Yergin, D. (2020). *The New Map: Energy, Climate, and the Clash of Nations*. Penguin Press.

(FPRI) მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებაზე აღინიშნა, რომ აშშ-მა ათწლეულების განმავლობაში მნიშვნელოვანი ინვესტიციები განახორციელა რეგიონის განვითარებაში, უსაფრთხოებასა და დემოკრატიის ხელშეწყობაში. აშშ-ის ინტერესები მოიცავს რეგიონული სტაბილურობის შენარჩუნებას, „გაყინული კონფლიქტების“ თავიდან აცილებას და ენერგეტიკული დერეფნების უსაფრთხოების უზრუნველყოფას²⁹⁴. ამ ფონზე, ანაკლიის პორტის მშენებლობა აშშ-ის ინტერესებს ემთხვევა, რადგან ის ზრდის საქართველოს დამოუკიდებელ სატრანსპორტო ჰაზად ჩამოყალიბების შანსს და ქმნის ალტერნატიულ მარშრუტს ჩინეთიდან და ცენტრალური აზიიდან ევროპისკენ. თუმცა, ეს პროექტი უპირისპირდება რუსეთის გეოპოლიტიკურ მიზნებს, რომელიც რეგიონის სატრანსპორტო ქსელზე კონტროლის შენარჩუნებას ცდილობს.

აშშ-ის ერთ-ერთი მთავარი გეოპოლიტიკური მიზანი სამხრეთ კავკასიაში რუსეთის გავლენის შემცირებაა. ამ მხრივ, ანაკლიის პორტი კრიტიკულ მნიშვნელობას იძენს, რადგან ის ალტერნატიულ სატრანსპორტო დერეფანს ქმნის, რომელიც რუსეთის პორტებზე არ არის დამოკიდებული. „Jamestown Foundation“-ის სტატიაში აღნიშნულია²⁹⁵, რომ აშშ-ის მხარდაჭერა ანაკლიის პორტის მიმართ მოსკოვში ნეგატიურ რეაქციას იწვევს, რადგან ეს პროექტი საქართველოს ეკონომიკურ და პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას აძლიერებს. გარდა ამისა, "Foreign Policy"-ში გამოქვეყნებული სტატიის მიხედვით²⁹⁶, რეგიონული კავშირების გაძლიერება ანაკლიის პორტის სახით, ხელს შეუწყობს სამხრეთ კავკასიის ეკონომიკურ განვითარებას, რაც შეამცირებს რუსეთის გავლენას რეგიონის სატრანსპორტო სისტემაზე. აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ საქართველოს ინფრასტრუქტურული დამოუკიდებლობა რუსეთის მხრიდან ეკონომიკური და პოლიტიკური ზეწოლის წინააღმდეგ ერთ-ერთი მთავარი ბერკეტია.

ამჟამად, ანაკლიის პორტის მშენებლობა მიმდინარეობს ჩინური ინვესტიციებით, რაც აშშ-ისთვის დამატებითი შეშფოთების მიზეზია²⁹⁷. ამერიკის ჰელსინკის კომისიის წევრებმა ოფიციალურად გამოხატეს შეშფოთება, რომ საქართველოს მთავრობამ პროექტი გადასცა ჩინურ კონგლომერატს, რომელშიც შედის

²⁹⁴ https://carnegieendowment.org/2017/05/31/u.s.-policy-toward-south-caucasus-take-three-pub-70122?utm_source=chatgpt.com (უკანასკნელად გადამოწმდა 17.02.2023)

²⁹⁵ <https://jamestown.org/program/russias-discreet-satisfaction-over-georgias-anaklia-port-debacle/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)

²⁹⁶ https://foreignpolicy.com/2024/12/23/georgia-eurasia-strategy-russia-us/?utm_source=chatgpt.com

(უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)

²⁹⁷ <https://www.whitehouse.gov/nsc/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 17.02.2023)

აშშ-ის მიერ სანქცირებული კომპანიები. მათი განცხადებით, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის ასეთი განვითარება შესაძლოა საფრთხეს უქმნიდეს საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესებს და ზრდის ჩინეთის გავლენას რეგიონში²⁹⁸.

აშშ-ის პრინციპული პოზიციად რჩება საქართველოს ეკონომიკური და პოლიტიკური დამოუკიდებლობის მხარდაჭერა. მიუხედავად ამისა, ჩინეთის ინვესტიციების ჩართვამ შეიძლება შეასუსტოს აშშ-ის მხარდაჭერა და შეცვალოს მისი სტრატეგიული მიდგომა პროექტის მიმართ. ჰელსინკის კომისიის განცხადებაში ასევე აღნიშნულია, რომ საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა უზრუნველყოს კრიტიკული ინფრასტრუქტურის პროექტების გამჭვირვალე მართვა და ეროვნული ინტერესების დაცვა, რათა თავიდან აიცილოს სტრატეგიული სექტორების უცხოური გავლენის ქვეშ მოქცევა.

ამერიკის შეერთებული შტატების დამოკიდებულება ანაკლიის პორტის მიმართ გეოპოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სტრატეგიულ ფაქტორებზეა დაფუძნებული. თუმცა, ჩინური ინვესტიციებით მიმდინარე მშენებლობამ და აშშ-ის მიერ სანქცირებული კომპანიების მონაწილეობამ შესაძლოა შეცვალოს აშშ-ის თავდაპირველი პოზიცია. ჰელსინკის კომისიის ოფიციალური შეშფოთება ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, რომ ამერიკა ეჭვის თვალით უყურებს ჩინეთის მზარდ გავლენას საქართველოს ინფრასტრუქტურაში და მოითხოვს მეტი გამჭვირვალობისა და ეროვნული ინტერესების დაცვას. ეს ფაქტორები ქმნის ახალ რეალობას, სადაც საქართველოს მოუწევს დააბალანსოს ურთიერთობები აშშ-ს, ჩინეთსა და სხვა საერთაშორისო მოთამაშეებთან, რათა მაქსიმალურად უზრუნველყოს თავისი ეკონომიკური და პოლიტიკური ინტერესები.

ჩვენ განვიხილავთ ანაკლიის პორტის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და სტრატეგიულ მნიშვნელობას, აგრეთვე იმას, თუ როგორ ეჯახება ამ პროექტის ირგვლივ სხვადასხვა სახელმწიფოთა ინტერესები, რაც სამხრეთ კავკასიის გეოპოლიტიკურ სურათზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს.

²⁹⁸ https://www.csce.gov/press-releases/bipartisan-helsinki-commission-members-express-concern-about-georgian-dream-awarding-anaklia-port-development-rights-to-chinese-conglomerate/?utm_source=chatgpt.com
(უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)

ანაკლიის პორტის პროექტი დაიწყო საქართველოს მთავრობის ინიციატივით, რომლის მიზანი იყო შავი ზღვის აუზში ახალი ლოჯისტიკური კვანძის შექმნა²⁹⁹. პორტი უნდა გამხდარიყო პირველი ღრმაწყლოვანი ნავსადგური ქვეყანაში, რომელიც საშუალებას მისცემდა დიდი კონტეინერმზიდების მიღებას. მისი მშენებლობა დაიწყო 2016 წელს, თუმცა, მიუხედავად მთავრობის მიერ პორტის მნიშვნელობის შესახებ არაერთხელ გაუღერებული განცხადებისა, სხვადასხვა სახის პოლიტიკური და ფინანსური პრობლემების გამო ვერ მოხერდხა კერძო სექტორისა და საერთაშორისო საინვესტიციო მხარდაჭერის მოპოვება, რამაც საბოლოო ჯამში გამოიწვია პროექტის შეფერხება.

ანაკლიის პორტი მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს საქართველოს ეკონომიკაში³⁰⁰. ის ხელს შეუწყობს საერთაშორისო ვაჭრობის ზრდას, შექმნის ახალ სამუშაო ადგილებს და გააძლიერებს ქვეყნის ლოჯისტიკურ სექტორს. პორტი გახდება ნაწილი ევროპისა და აზიის დამაკავშირებელი სატრანსპორტო ქსელისა, რაც გაზრდის საქართველოს როლს რეგიონულ და გლობალურ ვაჭრობაში³⁰¹. პროექტის სრულფასოვანი ამოქმედება ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის მდგრადობას, რაც გააძლიერებს საქართველოს პოზიციებს საერთაშორისო ეკონომიკურ არენაზე.

გარდა ამისა, ანაკლიის პორტის განვითარება მნიშვნელოვანია ენერგეტიკული პროექტებისთვისაც, რადგან შესაძლოა გახდეს ერთ-ერთი საკვანძო პუნქტი კასპის ზღვის ენერგორესურსების ევროპაში ტრანსპორტირებისას. ეს საქართველოს საშუალებას მისცემს გაამყაროს თავისი, როგორც ენერგეტიკული ჰაბის სტრატეგიული მნიშვნელობა.

ანაკლიის პორტი, ამასთანავე, პოლიტიკური მნიშვნელობის პროექტაცაა. საქართველოსთვის ის დამოუკიდებელი სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების შესაძლებლობაა, შეამცირებს ქვეყნის დამოკიდებულებას რუსეთისა და თურქეთის პორტებზე. გარდა ამისა, პროექტი წარმოადგენს მნიშვნელოვან გეოპოლიტიკურ სვლას, რომელიც, შესაძლოა, გავლენას მოახდენს რეგიონულ ძალთა ბალანსზე.

²⁹⁹ საქართველოს ლოგისტიკის ასოციაცია. (2023). ანაკლიის პორტის როლი საქართველოს ლოგისტიკურ ქსელში.

³⁰⁰ საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი. (2023). ანაკლიის პორტის ეკონომიკური ეფექტი.

³⁰¹ Eurasianet: "Anaklia Deep Sea Port and its Regional Implications"

საქართველოს მთავრობა ანაკლიის პორტის ასაშენებლად აქტიურად ცდილობს მოიპოვოს საერთაშორისო მხარდაჭერა ამასთან, პროექტის განხორციელება დამოკიდებულია რეგიონის სტაბილურობაზე, რადგან უსაფრთხოების ნებისმიერი პრობლემა შესაძლოა გახდეს უცხოური ინვესტიციების შემცირებისა და პორტის ეფექტურობის შეზღუდვის გამომწვევი მიზეზი.

ანაკლიის პორტის პროექტის გაჟღერებას მოჰყვა საერთაშორისო ძალების დაინტერესება. ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა თვითნებურად დაუჭირა მხარი პროექტს, რადგან ის ხელს უწყობს საქართველოს ეკონომიკურ და სტრატეგიულ გაძლიერებას, ამავდროულად, ამცირებს რუსეთის გავლენას რეგიონში. აშშ-მა არაერთხელ გამოხატა ეს მხარდაჭერა და მას განიხილავს, როგორც რეგიონული სტაბილურობის განმტკიცების საშუალებას. აშშ-ს კომპანიები დაინტერესებულნი იყვნენ პროექტში ინვესტირებით, თუმცა პოლიტიკური გაურკვევლობის ფაქტორმა დააბრკოლა მათი აქტიური ჩართულობა.

რუსეთი, თავის მხრივ, სკეპტიკურად უყურებს პროექტს, რადგან ის საფრთხეს უქმნის მის ტრადიციულ გავლენას სამხრეთ კავკასიაში. მოსკოვი პროექტს განიხილავს, როგორც დასავლური გავლენის გაძლიერების საფრთხეს და შესაძლოა, ეკონომიკური და პოლიტიკური ბერკეტებით შეეცადოს მის შეჩერებას. არსებობს რისკი, რომ რუსეთმა შეიძლება გაზარდოს ზეწოლა საქართველოზე სავაჭრო და ენერგეტიკული მიმართულებით. ასევე ანალიტიკოსები ვარაუდობენ, რომ რუსეთი შესაძლოა ე.წ. სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის საკითხის ხელახალი გააქტიურებით შეეცადოს პროექტის დისკრედიტაციას.

ჩინეთისთვის, რომელიც აქტიურად უჭერს მხარს „სარტყელი და გზის“ (**"Belt and Road Initiative"** (BRI) ინიციატივას, ანაკლიის პორტი შეიძლება გახდეს მნიშვნელოვანი ჰაბი, თუმცა პროექტის დასავლური ორიენტაცია ამ თანამშრომლობას ართულებს. ჩინეთმა შესაძლოა დაინტერესდეს პორტის განვითარებით, თუმცა საქართველოსთვის გამოწვევად რჩება ჩინურ და დასავლურ ინვესტიციებს შორის ბალანსის დაცვა. ზოგი ექსპერტი აღნიშნავს, რომ ჩინეთი შეიძლება შეეცადოს რეგიონში გაზარდოს საკუთარი ეკონომიკური გავლენა³⁰², თუმცა ეს დამოკიდებული იქნება საქართველოს სწორ სტრატეგიულ პოლიტიკაზე.

ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის პროექტი საქართველოსთვის როგორც მნიშვნელოვან ეკონომიკურ და გეოპოლიტიკურ შესაძლებლობებს, ისე მკაფიო

³⁰² <https://www.politicsgeo.com/article/80>

რისკებსა და გამოწვევებს ატარებს. პროექტის ყოვლისმომცველი შეფასება მოითხოვს მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეების დეტალურ ანალიზს.

დადებითი მხარეები:

ანაკლიის პორტის მშენებლობას შეუძლია მნიშვნელოვნად შეუწყოს ხელი საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებას. პორტი ხელს შეუწყობს ვაჭრობის გაფართოებას, ახალი საექსპორტო და საიმპორტო შესაძლებლობების შექმნას და, შედეგად, ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდას. ანაკლია საქართველოს გადააქცევს რეგიონულ სატრანზიტო ჰაზად, რაც გააძლიერებს მის როლს აღმოსავლეთ-დასავლეთის სატრანსპორტო კორიდორში. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია "შუა კორიდორის" განვითარებისთვის. ახალი სატრანსპორტო არტერია შეამცირებს საქართველოს დამოკიდებულებას ტრადიციულ, ხშირად პოლიტიზებულ სატრანზიტო მარშრუტებზე და გაზრდის ქვეყნის სტრატეგიულ მნიშვნელობას რეგიონში. პროექტი ხელს შეუწყობს თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და მოწინავე ლოჯისტიკური მეთოდების დანერგვას საზღვაო ტრანსპორტისა და პორტის ოპერაციების მართვაში, რაც კიდევ უფრო გაზრდის საქართველოს კონკურენტუნარიანობას საერთაშორისო ბაზარზე.

მიუხედავად აღნიშნული პოტენციალისა, ანაკლიის პორტის მშენებლობასთან დაკავშირებულია არაერთი რისკი, რომელთა გათვალისწინება აუცილებელია: პროექტის მასშტაბურობა მოითხოვს მნიშვნელოვან ინვესტიციებს, რაც ქმნის ფინანსურ რისკებს. ამასთან, პოლიტიკური არასტაბილურობა ან რეგიონული დამაბულობა შესაძლოა უარყოფითად აისახოს პროექტის მიმზიდველობაზე ინვესტორებისთვის. ანაკლიის პორტი, როგორც დასავლეთის მხარდაჭერილი ინფრასტრუქტურული პროექტი, შესაძლოა რუსეთისთვის გეოპოლიტიკური გამოწვევა გახდეს. ამან, თავის მხრივ, შეიძლება გამოიწვიოს რეგიონში დამაბულობის ზრდა. რუსეთმა შესაძლოა მიმართოს ეკონომიკურ ან პოლიტიკურ ზეწოლას საქართველოს წინააღმდეგ, რათა შეაფერხოს პროექტი ან შეამციროს მისი ეფექტურობა, რადგან პორტი რუსეთის კონტროლქვეშ არსებული სატრანსპორტო მარშრუტების ალტერნატივას წარმოადგენს.

პროექტის მშენებლობის შეფერხებამ ან სრულმა ჩავარდნამ შესაძლოა უარყოფითად იმოქმედოს საერთაშორისო ინვესტორების ნდობაზე საქართველოს ინფრასტრუქტურული პროექტების მიმართ, რაც სამომავლოდ ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს დააზიანებს.

ამჟამად ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის მშენებლობა აქტიურად მიმდინარეობს³⁰³. 2023 წელს დაარსდა სახელმწიფო კომპანია „ანაკლიის საზღვაო ნავსადგური“, რომელიც პორტის საზღვაო ინფრასტრუქტურის პროექტირებასა და მშენებლობაზეა პასუხისმგებელი. მიმდინარეობს გეოლოგიურ-გეოტექნიკური კვლევები, ტალღმტეხელისთვის საჭირო ქვის ლოდების შეტანა, გრუნტის მოსწორება, სამიმოსვლო გზების მოწყობა, კომუნიკაციების შეყვანა და სამშენებლო ბანაკის მოწყობა.

2024 წლის აგვისტოში ბელგიურმა კომპანია Jan De Nul-მა გაიმარჯვა საერთაშორისო ტენდერში, რომელიც ანაკლიის პორტის საზღვაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობის მიზნით განხორციელდა. კომპანია პასუხისმგებელია ტალღმტეხელის მშენებლობასა და ფსკერის დაღრმავებით სამუშაოებზე.

რაც შეეხება პორტის ინვესტორის შერჩევას, 2024 წლის მაისში ჩინური სახელმწიფო კორპორაცია CCCC უპირატეს მონაწილედ გამოცხადდა. მოლაპარაკებები საქართველოს მთავრობასა და CCCC-ს შორის გრძელდება, რათა საბოლოოდ დადასტურდეს მათი მონაწილეობა პროექტში.

პროექტის მიხედვით ანაკლიის პორტის პირველი ფაზის საინვესტიციო ღირებულება 600 მილიონი დოლარია, ხოლო პორტის ამოქმედება 2029 წლისთვის იგეგმება. პირველი ფაზის დასრულების შემდეგ, პორტი წელიწადში 600,000 კონტეინერის მიღებას შეძლებს.

დასკვნა

ანაკლიის პორტი საქართველოსთვის სტრატეგიული მნიშვნელობის პროექტია, რომელსაც შეუძლია ქვეყნის ეკონომიკური ზრდისა და პოლიტიკური დამოუკიდებლობის განმტკიცება. მისი განხორციელება გააძლიერებს საქართველოს სატრანსპორტო და ლოჯისტიკურ პოტენციალს, რაც საშუალებას მისცემს ქვეყანას, გახდეს რეგიონული ჰაბი, რომელიც სამხრეთ კავკასიას ევროპასთან და აზიასთან დააკავშირებს. ამასთანავე, პორტი გაზრდის საქართველოს ენერგოუსაფრთხოებას და ვაჭრობის დივერსიფიკაციის შესაძლებლობებს.

³⁰³ Georgia To Restart Anaklia Deep-Sea Port Project By [The Jamestown Foundation](#) - Jan 23, 2023

ანაკლიის პროექტის წარმატება დამოკიდებულია არა მხოლოდ მისი ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, არამედ საერთაშორისო ფინანსური მხარდაჭერის მოპოვებაზე, პოლიტიკურ სტაბილურობასა და რეგიონულ პოლიტიკულ და ეკონომიკურ კონტექსტზე. დასავლეთის აქტიური ჩართულობა პროექტის მხარდაჭერაში მის განხორციელებას მეტი პერსპექტივას სძენს, თუმცა ამავე დროს, ის რუსეთის და ჩინეთის ინტერესებსაც ეჯახება, რაც დამატებით გეოპოლიტიკურ გამოწვევებს ქმნის.

პორტის ეფექტური ფუნქციონირების წინაპირობა იქნება მისი ინტეგრაცია საერთაშორისო ლოჯისტიკურ ქსელებში, კონკურენტუნარიანი სატარიფო პოლიტიკის გატარება და თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა. ასევე, გადამწყვეტი ფაქტორი იქნება სამხრეთ კავკასიის რეგიონის სტაბილურობა, რადგან კონფლიქტებისა და გეოპოლიტიკური დამაბულობის არსებობა პოტენციურ ინვესტორებსა და პარტნიორებს გაურთულებს პროექტში მონაწილეობას. ანაკლიის პორტს შეუძლია, მნიშვნელოვნად შეცვალოს საქართველოს და მთლიანად სამხრეთ კავკასიის გეოპოლიტიკური სურათი, თუმცა ეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში მოხდება, თუ ქვეყანა შეძლებს პროექტთან დაკავშირებული ეკონომიკური და პოლიტიკური გამოწვევების დაძლევის და საერთაშორისო პარტნიორებთან ეფექტური თანამშრომლობის გაღრმავებას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო. (2024). ანაკლიის პორტის განვითარების სტრატეგია.
2. საქართველოს ლოგისტიკის ასოციაცია. (2023). ანაკლიის პორტის როლი საქართველოს ლოგისტიკურ ქსელში.
3. საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი. (2023). ანაკლიის პორტის ეკონომიკური ეფექტი.
4. Agnew, J., & Ó Tuathail, G. (1992). "Geopolitics and discourse: Practical geopolitical reasoning in American foreign policy." *Political Geography*, 11(2), 190-204.
5. Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. Lynne Rienner Publishers.
6. Eurasianet. (2023). Anaklia Deep Sea Port and its Regional Implications.
7. Helsinki Commission. (2024). Bipartisan Helsinki Commission Members Express Concern About Georgian Dream Awarding Anaklia Port Development Rights to Chinese

Conglomerate. <https://www.csce.gov/press-releases/bipartisan-helsinki-commission-members-express-concern-about-georgian-dream-awarding-anaklia-port-development-rights-to-chinese-conglomerate/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)

8. Johnson, C., & Simon, S. (2021). "Infrastructure and competing geopolitical visions in post-Soviet space." *Eurasian Geography and Economics*, 62(4), 365-380.
9. Kramer, D. J. (2024). Georgia Eurasia Strategy Russia US. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2024/12/23/georgia-eurasia-strategy-russia-us/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
10. Politics Geo. (2023). China's Interest in Anaklia Port Development. <https://www.politicsgeo.com/article/80> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
11. Stronski, P. (2017). U.S. Policy Toward the South Caucasus: Take Three. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/2017/05/31/u.s.-policy-toward-south-caucasus-take-three-pub-70122> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
12. The Jamestown Foundation. (2020). Russia's Discreet Satisfaction over Georgia's Anaklia Port Debacle. <https://jamestown.org/program/russias-discreet-satisfaction-over-georgias-anaklia-port-debacle/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
13. The Jamestown Foundation. (2023). Georgia To Restart Anaklia Deep-Sea Port Project. <https://oilprice.com/contributors/Jamestown-org> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
14. White House National Security Council. (2023). <https://www.whitehouse.gov/nsc/> (უკანასკნელად გადამოწმდა 04.04.2025)
15. Yergin, D. (2020). *The New Map: Energy, Climate, and the Clash of Nations*. Penguin Press.